

RIJEČ AUTORA

"Hvala ti Bože što sam bio na ovom svijetu"

Poznata je mudrost da je laži bezbroj a istina je samo jedna a mi danas nažalost živimo u vremenu kada se mnogi silno trude da svaku laž pretvore u istinu a svaku istinu u laž. Tako mi u svojim životima, ma koliko se trudili donijeti na svjetlo dana istinu, živeći u obrnutoj stvarnosti, imamo samo probleme. Naravno da je problem veći ako ta istina ima ime i prezime i ako nositelj te istine ima moć i uspio je svoju istinu dobro zakamuflirati. Svi moji problemi u životu, koje imam, dolaze upravo zbog toga što ja zapravo znam tu istinu, i da točno prepoznam kada je taj plasirao svoju "istinu" šireći laži o mom radu. Načelo lažljivaca je uvijek isto i potpuno je stvarna jedna priča Paje Kanižaja koji je godinama ljetovao u Raslini kod Šibenika i jedne večeri na našoj terasi ispričao nam tu priču. Hodao je on iza dvojice mještana, nekog Stipe i Jure, i čuje kako Jure kaže Stipi: "Zašto si ti Stipe govorio Mati da sam ja govorio kontra Ante". Nije to stvarnost samo malih mjesta već bolest koja je zahvatila sve dijelove našeg društva i vrlo je teško čuti nekoga da iskreno hvali nekoga i njegov rad.

Naši sinovi Hrvoje i Mihael odgajani su u tom duhu i stalno smo im govorili da je poštenje i istna najvažnije a onda bi u njihov razred došao prosvjetni savjetnik Rajko Teofilović i onda na dugo i široko govorio o tome koje dobro ih čeka u njihovim životima ako budu voljeli druga Tita, svoju učiteljicu i bratstvo i jedinstvo a da će ih od svih koji ne valjaju braniti naša JNA. Tako je u višim razredima osnovne škole Hrvojeva razrednica dovela svoga sina pilota u njegov razred i jako ponosna pokazala djeci na koga se trebaju ugledati. Nikada nisam od svoje djece čuo da je bilo tko od onih kojima smo dali djecu u ruke da ih obrazuju rekao da treba voljeti mamu i tatu baku i djeda. Njima nije bio cilj zdrava obitelj kao osnovna ćelija svakog normalnog društva jer takvom obitelji ne mogu manipulirati. Ovo što o tom vremenu pišem nužno je povezati s vremenom u kome živimo jer su i danas na cijeni mnoge "vrijednosti" protiv kojih su se borili i ginuli oni o kojima pišem.

Mi i sada, u 2023. godini u vremenu smo kada smo, kako mislimo, stali na svoje noge i kada smo svoji na svome, izloženi smo raznim ugrozama koji su jednostavno stvar nasljeđenog mentaliteta kojeg se nikako ne uspjevamo riješiti. Dugačka bi bila lista onih koji su po ovom pitanju zakazali i kojima očito nije stalo a da ne govorim o onima koji i dalje mrze sve što je hrvatsko. Naravno da su se metode i sredstva promijenili no cilj je isti jer kako objasniti da oni u svojim dokumentima pišu da je: "Njihov trajni cilj slabljenje i destabilizacija hrvatske države". Danas se to zapakiralo pod nazivom "Srpski svet" koji se prvi put spominje u tom djelu Balkana sredinom devetnaestog stoljeća i to neposredno nakon što je mala kneževina Srbija postala samostalna. Od toga vremena ne prestaju ambicije proširenja na tuđe teritorije. Postoje od toga vremena tvrdnje da sva područja gdje živi i jedan Srbin je Srbija. Pisali su o tome mnogi njihovi tzv. intelektualci i koristili termin prisajedinjenje što su naivni tumačili kao ujedinjenje a zapravo je uvijek, pa i danas je cilj bio isti. jer riječ je o otimanju tuđeg. Pri tome se ne biraju sredstva a dio tih sredstava, metoda i načina ima korjenje u višestoljetnom vazalnom odnosu s Turskom.

Cilj ove nove, današnje Srbijanske političke elite je isti i "Srpski svet" zapravo nije briga za Srbe u drugim državama već korištenje njih za postizanje istih onih ciljeva koje su obje Jugoslavije gotovo realizirali. Zahvaljujući upravo onima o kojima pišem u ovoj i drugim mojim knjigama taj plan komšija je propao. no kako kažu naši stari mudri ljudi "Valja nama biti na oprezu". Nikako ne treba zaboraviti odlazak naših gusaka u maglu u koju je bilo lako ući ali izlazak je mukotrpan i mi još uvijek iz te magle izlazimo i trebamo biti sigurni da će to još potrajati.

Podsjećam da se Kraljevina Jugoslavija raspala u tzv. travanjском ratu za šest dana a uspjeli su Britancima i drugim saveznicima prodati laž kako su četnici Draže Mihajlovića antifašisti.

Zahvaljujući prije svih hrvatskim partizanima, kojih je u kolovozu 1944, godine od trinaest proleterskih brigada iz Hrvatske bilo devet a i pored svega Tito je dopustio da dojučerašnji četnici koji su na samom kraju rata promijenili odore i postali partizani. prvi uđu u Zagreb. Taj kraj rata je bio velika tragedija za mnoge Hrvate koji su svoje kosti ostavili na mnogim Križnim putevima zvjerski ubijani bez suda. Nova vlast koja je silom, represijom i prevarom narodno oslobodilački pokret pretvorila u komunistički preuzela je vlast. Nakon razlaza sa Staljinom zapad je prihvatio komunističku Jugoslaviju uz samo jedan uvjet a taj je da Tito prekine kolektivizaciju seljaka. Titova Jugoslavija je postala "miljenica zapada" no Srbi su postali dominantni u svim porama i dijelovima te zemlje.

Dakle, ideja "Srpskog sveta" je sve vrijeme bila živa i tek je Domovinski rat razbio sve iluzije o tome da je Jugoslavija zemlja u kojoj postoji ravnopravnost i tzv. bratstvo i jedinstvo. Današnji sljedbenici te nenarodne tvorevine slaveći svoje pobjede nad fašizmom sasvim krivo tvrde da je Domovinski rat samo nastavak njihove borbe. Domovinski rat je razmontirao sve zablude i iluzije o zajedničkoj državi no oni koji su u tom ratu poraženi nikako da pogledaju istini u oči. Tako je u ovo sadašnje vrijeme na Slobodnom sveučilištu u Berlinu obranio magistarski rad izvjesni Aleksandar Ljubomirović koji zaključuje: "Došao sam posle detaljnog istraživanja do zaključka da koncept "Srpskog sveta" na kojem se radi od 2006. godine, ima potencijal da preraste u svojevrsno Načertanije 21. veka i da se uz pomoć meke moći vrati ugled Srbije širom regiona i sveta ali i da se postepeno u skladu s međunarodnim i geopolitičkim dešavanjima mirnim putem dovede do ujedinjenja Srpskog naroda".

Inače, s vremena na vrijeme i kod nas se nakon odmahivanja rukom, s tvrdnjom kako to nije ništa, pojave ljudi koji su u našem Domovinskom ratu imali značajnu ulogu i koji znaju o čemu je riječ. Tako mi je u listopadu 2019. godine general HV u miru Vinko Vrbanac dao tekst, projekta "Homogena Srbija", kojeg je u Nikšiću, 30. lipnja 1941. godine objavio Stevan Moljević. General Vrbanac ustrajno nakon Domovinskog rata djeluje na promicanju istine o našem Domovinskom ratu i ističe sve one vrijednosti koje su krasile naše branitelje i kako smo i zašto tako ustrajno branili ovu našu zemlju natopljenu krvlju bezbrojnih generacija Hrvata. Plod toga nastojanja je i knjiga "Strategijska obrambena operacija 91./92. godine", koju je napisao i objavio sa Stjepanom Antolašićem. Odmah kada se pojavila ova knjiga javili su se "Mudraci", za koje nisam siguran da znaju bilo šta o vođenju rata. a posebice ovako kompleksnog i pravednog obrambenog rata. Ova dva autora tom knjigom dokazuju da naša obrana nije bila nikakva stihija ili slučajnost nego promišljena i savršeno organizirana vojna ali i politička aktivnost.

Prema tekstu kojega je napisao general Vrbanac uz tekst "Homogena Srbija" on sasvim točno tvrdi da je "Memorandum SANU" objavljen u Beogradu 1986. godine imao ulogu: "Lažne mete na kojoj su se u bespredmetnim raspravama iscrpljivao javni i politički diskurs poglavito u Hrvatskoj". Vrbanac sasvim ispravno tvrdi da je agresija na Hrvatsku vođena po koncepciji: "Homogene Srbije" kao novi Veliko srpski nastup 1990.- 1995. godine. Na kraju ovog teksta general Vrbanac tvrdi: "Velikosrpskom" agresijom je stvarana Homogena Srbija i time je Međunarodna zajednica dovođena pred gotov čin. Međunarodnoj zajednici je trebalo puno vremena da shvati o kakvom se ratu tu radi. O ratu koji nije javno objavljen. O ratu po projektu "Homogena Srbija", Stevana Moljevića u kom su Hrvati ubijani, istrebljivani i protjerani samo da ih je što manje. a sela i gradovi su uništavani samo zato da se Hrvati nemaju gdje vratiti. Po tom projektu u poraću u mjesecu svibnju 1945. godine cijela se Hrvatska pretvorila u stratište i poprište pokolja Jugokomunističkog ustvari Velikosrpskog genocida nad Hrvatima. To je provođeno po izravnoj zamisli Stevana Moljevića:ono što ne učinimo u ratu najbolje je uraditi odmah, što prije poslije rata, jer tada se o tome ne vodi računa...."

Pitam se sada u ovom vremenu zar je toliko vremena trebalo Međunarodnoj zajednici da tek sada u Ukrajini prepozna stvari i zauzme se sa žrtvu Velikoruske agresije. Moguće je između nas i Ukrajinaca povući mnoge paralele pa i onda kada je u pitanju Drugi svjetski rat. Oni koji su kod nas u svibnju 1945. godine pa i mjesecima i godinama nakon toga provodili taj pakleni plan, mogu zaključiti da je

Simo Dubajić pa naravno i sam Josip Broz – Tito i sljedbenici dobro znao što radi i što je značila njegova poruka kako Zagreb i Hrvatsku treba dobro provjetriti i očistiti od svih i to što prije jer ako se čeka moglo bi biti kasno. Nakon svakog rata je bilo "Jao pobjeđenima" no komunistički projekt i projekt "Homogena Srbija" imali su isti cilj pa time i nesagledivo teže posljedice. Teško je shvatiti, no nije čudo da smo mogli čuti u Hrvatskom saboru da 1945. nije učinjeno dovoljno, i naravno da moraš biti itekako glup da to možeš izgovoriti.

Zato je i danas nužno govoriti o onima o kojima se govori u ovoj knjizi jer oni nisu bili naivni i oni su u sebi imali ugrađeno domoljublje i kada su zahvaljujući komunističko srbijanskoj maloumnosti temeljenoj na beskrajnoj mržnji dobili priliku za stvaranjem svoje države oni su je maksimalno iskoristili. Nažalost oni koji su sa strane čekali rasplet gurnuli su te istinske domoljube na marginu i pustili ih, bez davanja prilika, da se sami snalaze ili da jednostavno odu. Prema onome što znam a što je rezultat mnogih razgovora, samo se rijetki nisu dali i postali su uspješni no to nije rezultat sustava već njihove beskrajne volje i želje. Svi mi se žale na birokraciju i tvrde da ih se voza od ureda do ureda a svi znaju da su sve postrojbe imale kompjutere i da se tamo nalaze svi podaci. Nije valjda da i te podatke trebamo tražiti na neprijateljskoj strani jer mnogi su mi tvrdili da su oni o svima imali podatke a mučenja su bila samo razlog da se sazna više. Strah me je da je danas već sve kasno i da je propuštena savršena prilika da učinimo sve da budemo svoji na svome, a tome Europa nije kriva, već uglavnom Jude u našim redovima.

RATNI IZVJESTITELJ

(Davoru Runtiću Sivom)

- Želite?!

-Status hrvatskog branitelja 1991.

Činovnik u maskirnoj košulji uhvati se za glavu.

- Ni manje, ni više.

Prelistavao je nestrpljivo papire iz rastvorenog fascikla ispred sebe. Odložio ga, uzimao drugi, pa treći.

-Vi ste?

- Ivan Runović Sivi.

- Sivi vam je ratni nadimak?!

Runović klimne potvrdno glavom, iako to nije bila istina. Sivi mu je bio nadimak od djetinjstva. Činovnik pogleda na zidni kalendar. – Šesti je svibnja ljeta Gospodnjega 96. - Vi ste 235.223. sa zahtjevom za statusom branitelja... Pa gdje ste bili, što ste radili? Ratovali ?- nagađao je.

Prije rata bio sam profesor u srednjoj školi , kasnije sam diplomirao... vojne oblasti... Istovremeno sam slikao: ulja na platnu, gvaševe, akvarele uglavnom slavonske pejzaže pri čemu sam imao, neka ne zvuči neskromno – reče skromno - prilično uspjeha. Izlagao sam u inozemstvu, prodavao ih...

-Vaš privatni život nas ne zanima.

Kad je počela agresija na Hrvatsku, vratio sam se u domovinu i

-Sivi ne završi rečenicu.

Pa gdje ste ratovali?

Bio sam ratni izvijestitelj HINE i u 109. vinkovačkoj brigadi i 11. domogradske pukovnije, zadužen za informativno - politički rad. Izvještavao sam za HINU s vukovarskog i vinkovačkog ratišta, poslije iz Bosanske Posavine.

- Bosanske ili hrvatske? – cjepidlačio je činovnik u maskirnoj košulji,u

mirnodopskim uvjetima. - Posavinu ne spominjite – promrmlja. - Na koji ste način pridonijeli obrani suvereniteta Republike Hrvatske? Borili ste se perom?

- Može se i tako reći.

- Hmm, perom protiv tenkova, glasom protiv topova...U kojem razdoblju?

Od 2. - svibnja1991. do kraja rata, do mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u ustavnopravni...Hmm! - prekine ga unositelj branitelja u Registar - Hrvatski su branitelji osobe koje su organizirano sudjelovale u obrani nezavisnosti, teritorijalne cjelovitosti, odnosno suvereniteta Republike Hrvatske - izrecitira službenik. – Znam napamet.Vi niste bili organizirani, djelovali ste više kao slobodni strijelac...Odmakne papire ispred sebe i poče kuckati po kompjutoru. –

Potreban mi je vaš ratni put.

- Cijelo istočnoslavonsko ratno bojište...Vukovar, Vinkovci, sve do Županje.

- To je vrlo neprecizno, neprovjerljivo... Vidim - vidio je – niste zadužili pušku.

- Nisam. U oskudici oružja uzeo sam svoju, lovačku.

- Pa niste išli u lov na zečeve - promrmlja sebi u bradu...Nema vas u

kompjutoru- reče veselo. Kao da se radovao što na već dug popis branitelja neće dopisati još jednog.

- Bio sam na terenu - odgovori Sivi. Slao sam svoja izvješća različitim agencijama.

- Više je od dvjesto trideset i pet tisuća u mom kompjutoru i svi su zadužili pušku, pero i mikrofon se ne računaju.

Ne vjeruje Ivanu Runoviću, nije mu vjerovao ni urednik HINE kada mu je ,10. srpnja 91., prvi javio o do temelja spaljenom selu Čelije iz kojeg su svi preživjeli prognani. U nigdinu.

Sivi se vratio kući i sjeo za pisaći stroj, poslije za kompjutor, i poče pisati. Pisao je danima i noćima, kao da mu o tome ovisi život. Ispisao je dvadeset knjiga svjedočanstava o Domovinskom ratu, vlastitih i tuđih. Podaci iz prve ruke: koristi svoja ratna izvješća - samo ih je u HINU poslao više od pet tisuća. Mjesecima je ponovno hodao po znanom mu terenu: Oroliku, Slakovcima, Lovasu, Nuštru, Marincima, Đeletovcima,Markušici, Berku, Trpinji, Ceriću, Borovo Selu, Šidskim Banovcima, Iloku...i snimao svjedočanstva branitelja. Ratni izvijestitelj postao je mirnodopski publicist.

Nudio ih je izdavačima, uzalud, službena je povijest već napisana. I kako i on piše?

Kao da ispravlja nepravde, brani osuđene, uhićene, zlostavljane i premlaćivane, one koje je nemoguće braniti, i nehotice napada one koji vole slavu, a strepe od istine.

Znao je da u ratu najprije pogine istina, a on ju je uporno oživljavao: mrtvacu daje umjetno disanje, ljubi mu već modre usne, trag plavog vjenčića na vratu. Ne piše o onima koji se po nekom tajanstvenom ratnom putu guraju na listu branitelja, nego o onima koji su tragično ili junački poginuli ili čudom preživjeli. Piše, kao opsjednut, o stotinama znanih i neznanih, vraća dug onima koji nisu mrtvi, samo su zagrlili zemlju.

Mora pisati. Zna da su ljudi skloni zaboravu - ono što nije zapisano kao da se i nije dogodilo. Ne mogu izgovoriti ime grada, zapisao je pjesnik, a on ga je izgovorio / napisao tisuću puta. Kao što je nekoć u središtu njegova izvještavanja bio Vukovar, sada su pod povećalom njegova pisanja sva istočnoslavonska bojišta, šire se koncentrični krugovi sve do Bosanske Posavine.

Drugi pišu o 41., koja se stalno vraća, on o 91., koju mnogi žele zatajiti, što prije zaboraviti. Ako ne zaboraviti, a onda što manje govorit i pisati o njoj. Šutjeti. Objavljuje tvrdo ukoričene knjige. U

nijednoj manje od šest stotina stranica, velikog su formata, uskih margina. Izvor neiscrpan, ruka neumorna. Objavljuje ih u vlastitoj nakladi. Zlobnici bi rekli: u vlastitoj nasladi. Uzalud su mu prijatelji govorili da je u šutnji sigurnost. Neka govori malo i ne zapisuje ništa. Savjetuju mu dobronamjerni da se čuva ugroženih ljudi i ljudi koji misle da su ugroženi. Oni osjećaju potrebu da se štite i brane, i zbog toga često i neočekivano i podmuklo napadaju.

Runović svjedoči, istražuje istinu. Nije shvatio zašto su mu ispričavijedali priču o ratniku koji se nije vratio iz akcije, pa su ga proglasili mrtvim. Javili su o njegovoj smrti i roditeljima, telegramom crnim rubom uokvirenim, ono : vaš je sin poginuo junačkom smrću, tijelo mu, nažalost, nije pronađeno... Ali 'mrtav' borac ispuzao je iduće noći ispod gomile leševa, iz jame, i vratio se u svoju četu. Doveo ih je u veliku nepriliku. I što su uradili? Ubili su ga njegovi suborci.

Ivan Runović Sivi počeo je sumnjati u sebe. Mora da su u pravu toliki koji ga obeshrabruju u pisanju, a ne on. Bacio je pero u trnje, latio se platna i kista. Niti govori, niti zapisuje, samo slika. Jesu li motivi iz Domovinskog rata? Nisu, apstraktni su. Na poleđini slike zapisuje naslove koji su također apstraktni: Prirodno stanje, Na putu prema dolje i slično. Potpisuje se samo nadimkom – Sivi. Atribucija njegovih

slika je zajamčena. I položaj slike apstraktnog motiva, da je slabiji poznavatelj slikarstva ne bi izvjesili na zid naopako. Događalo se to i poznatijima od njega. Sumnje u ono što je godinama radio potpuno ga obuzeše. Najzad povjeruje da je lakše ubiti istinu nego čovjeka: nema leša ni krvi, nema ožalošćene rodbine, kojoj se uz počasne plotune uručuje hrvatska zastava, država nema troška s mirovinom, nema naslijeđenih prava. Shvati da je godinama samo ružno sanjao. San bijaše mora iz koje se napokon probudio. Nije napisao dvadeset knjiga, nema ratnog puta, nije bio ratni izvijestitelj, nije zadužio pušku.

Nema ga ni u kompjutoru.

Stjepan Tomaš

Nakon višegodišnjih iščitavanja rukopisa Davora Runtića, mislio sam kako dobro poznajem njegove uratke, međutim, najnovije djelo potpuno me je iznenadilo. Nove priče-dopune o poznatim junacima pune su iznenađenja, preokreta i zanimljivih opažanja i pojašnjenja. Osim 77 priča iz naslova knjiga sadrži i dva briljantna, možemo ih slobodno nazvati, eseja, - to su: tipični dijalog branitelja i mjerodavnog birokrate iz pera uglednog književnika Stjepana Tomasa i - predgovor Davora Runtića koji nevjerovatno uvjerljivo objašnjava uzroke tijek posljedice zbivanja u Domovinskom ratu. Osobno, posebno me veseli što je kao moto predgovora autor citirao zapis u kamenoj nadvrtnici „kuće sretnog čovjeka“ u mom Omišu 1 .

Izuzetan je i naziv knjige „77 priča“. Ne znam odakle je Davoru nadahnuće ali ne postoji broj slične simbolike. Sedma Božja zapovijed: Ne ukradi! Sedmom zapovijedi zabranjuje se krađa. Prema Katekizmu, ovom se zapovijedi regulira opća namjena i raspodjela materijalnih dobara te privatno vlasništvo i poštovanje tuđe imovine. Na ovoj zapovijedi, Crkva temelji i svoj socijalni nauk koji podrazumijeva ispravno djelovanje u gospodarstvu, društvu, politici i međunarodnoj suradnji. Materijalna dobra treba koristiti odgovorno imajući na umu i potrebe drugih ljudi, pogotovo

siromašnih. Prilikom stjecanja dobara nije dopušteno onečišćavati okoliš i zlostavljati životinje. Ovom zapovijedi zabranjuje se krađa, varanje u porezima i računima, počinjene nepravde i povrat ukradene privatne i javne imovine. ...

1 Kuća sretnog čovjeka nalazi se u jednoj od malih kamenih uličica u Omišu. Ime je dobila po natpisu iznad ulaznih vrata na kojem na latinskom piše "Zahvaljujem ti, Gospode, što sam bio na ovom svijetu" (TZ Omiš)

(GRATIAS AGO TIBI DNE QUIA FUI IN HOC MONDO).

Broj 77 u Bibliji pojavljuje se u Lamehovim riječima. Ako se Kajin osveti sedam puta, onda Lameh sedamdeset i sedam puta (Postanak 4:24).

Broj 77 nalazi se u broju knezova i starješina Sukota. Uhvatio je mladića iz Sukota i ispitao ga, a mladić mu je zapisao imena sedamdeset i sedam službenika Sukota, starješina grada . (Suci 8:14).

Također, broj 77 je broj janjaca u nezaboravnoj žrtvi. Tada su prognanici koji su se vratili iz sužanjstva žrtvovali Bogu Izraelovu žrtve paljenice: dvanaest bikova za cijeli Izrael, devedeset i šest ovnova, sedamdeset i sedam muških janjaca i kao žrtvu za grijeh, dvanaest jaraca (Ezra 8:13).

Broj 77 jednom se pojavio i u Novom zavjetu...

Ali, vratimo se briljantnom Davorovom predgovoru ove knjige, jer Poznata je mudrost da je laži bezbroj a istina je samo jedna...U nekoliko stranica analizirano je današnje stanje u našoj Domovini, propuštene prilike, ponižavanje branitelja, neiskorištenost briljantne pobjede u

Domovinskom ratu jer: "Strah me je da je danas već sve kasno i da je propuštena savršena prilika da učinimo sve da budemo svoji na svome, a tome Evropa nije kriva, već uglavnom Jude u našim redovima. (D.R.)

Držim da bi ovaj tekst, po više puta, trebali pročitati sabosrski zastupnici, lokalni političari, učenici, student -ma svi!!!

MARIO MIMICA

Profesor Geografije u miru

U Splitu, 31. srpnja 2023.

O mom ratnom novinarskom ocu i majci svih bitaka

Davora Runtića srela sam jednog kišnog poslijepodneva krajem studenog 1991. u Vinkovcima.

Baš je jako padalo, kazao mi je neki dan Davor Runtić, odlučan u zahtjevu da napišem ovaj tekst. O toj temi do sada, publicistički gledano, nisam napisala ništa. Ne volim se sjećati rata. Sve svoje ratne radijske izvještaje složila sam - zajedno s terenskom arhivom: kazetama, disketama, kartama, svetim sličicama i fotografijama u kutiju koju do danas nisam otvorila. Ratna reporterka postala sam mimo

svih svojih životnih planova. Ratne jeseni upisala sam završnu godinu studija novinarstva u Zagrebu, bile su mi 22 godine. Trebalo je, dakle, vremena, da se i te kiše sjetim.

Svaka riječ našega prvog razgovora parala je polumračnu atmosferu Kriznog štaba. Toga je dana napisao već četiri izvještaja i sjeli smo sami, u separe restorana u prizemlju Terma, struja je bila došla nakon kraćeg prekida, pa smo naručili čaj od kamilice i kavu. Vinkovce brani 527- kaže Runtić, nastavnik povijesti i zemljopisa, slikar i profesor obrane i zaštite pa detaljno izloži pojedinosti o dnevnim minobacačkim aktivnostima agresora i stanje na bojišnici Vinkovci – Vukovar uvjeravajući me da smo rat već dobili

A mi nismo među tim slabo naoružanim braniteljima Vinkovaca, mi smo civili. Vi ste ratni izvjestitelj, a ja student. Pravila struke kažu da ne smijemo nositi oružje, - nastavim u dahu o svojim namjerama da ovdje provedem fakultetsku praksu završne godine studija novinarstva Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Makar dva tjedna. Bila sam uvjerena da, ako ne daš doprinos svom rodnom gradu pogođenom agresijom (jednako mislim i danas), ako nisi novinar kad je najgore - nećeš to nikada ni postati. Za svaki slučaj ponijela sam i bilježnicu s predavanja, da mi bude pri ruci ako budem u prilici pisati prvi izvještaj. Osim što je pao odašiljač Radio-Vinkovaca i na snazi je informativna blokada za Vinkovce i Vukovar, nema zapreke za tvoje djelovanje. Trebamo dvoje mladih novinara i drago mi je što si se odazvala - odgovori polako Runtić. U njegovu glasu nije bilo ironije, ni cinizma i to me ohrabrilo da razmislim i brzo odlučim. O, da. I mi ćemo svoje obraniti, a oni izgubiti, zato što je nepravедno nekoga napasti. Srušiti mu kuću i ubiti obitelj, odgovorim i nastavim slušati o ratnim prilikama, prekidajući uljudnog sugovornika i ispitujući o činjenicama.

Možemo li biti objektivni, nepristrani? Gdje je najteže? Objašnjavajući mi kako u gradu djeluju četvorica ratnih dopisnika - uz Runtića, Nino Čolaković za Radio 101, Drago Veselčić za Večernji i Mladen Kevo za Glas Slavonije, zaželio mi je dobrodošlicu u naš mali izvjestiteljski stožer.

Informativni pool, mislite, u osnivanju? Znaite, onaj jedinstveni centar za informacije o stanju u istočnoj Slavoniji. Treba informirati javnost, a mi u tom poslu moramo biti objektivni i solidarni. U ratu treba brzo djelovati, agresorska vojska je pred Vinkovcima, u Vukovaru se upravo dogodila nezapamćena tragedija, zločin globalnih razmjera. Govorim njemački, mogu pomoći i kao prevoditelj. Engleski sam kraće učila, ali proći će, ako zatreba - ispalim ponesena saznanjima, a i pomalo uznemirena. Zaprepasteno sam zaključila da, ako budem krenula u praksu, ona neće biti u Radio Vinkovcima, nego na Hrvatskom radiju. I da moj izvještaj neće ići profesoru mentoru na analizu i ocjenu, nego ravno pred slušatelje. Doduše, bila sam na lokalnom radiju još od Gimnazije, vodila emisiju za mlade, no je li to dovoljno?

Potišteno sam Davoru ispričala kako me prethodno, u danima oko 20. studenog ispred hotela "Slavonija"; Vojna policija zamolila da se udaljim, jer nisam imala nikakvu akreditaciju. Došla sam predvečer u nekakvoj preširokoj jakni i lagano kisnula pred zaključanim vratima, nadvirujući se prema recepciji u mraku.

A Vi ste? - prilazi iza ugla mladi policajac u savršenoj maskirnoj odori. Građanka Vinkovaca. Želim vidjeti ove Vukovarce koji su izišli u proboju, da ih pitam što treba. Tata me poslao, ima u kući mjesta za jednu obitelj, iako i ovdje stalno padaju granate- uzvratim naivno, sigurna da će mi taj čovjek otključati vrata hotela. Gore ne smije nitko bez odobrenja, nemojte inzistirati i udaljite se- nastavi mladić i lagano podigne pušku prema meni. Tražim ekipu s Hrvatskog radija Vukovar, samo da ih vidim, da ih pozdravim - tvrdoglavim po običaju, a vidim i da je taj vojni policajac još mlađi od mene. Ne smijem nikoga pustiti, molim vas otidite, inače ću zvati zapovjednika koji Vas također neće pustiti unutra. Takva su pravila, nitko ne smije unutra - nastavi mladić, sada već ojađenim tonom. Zahvalim na objašnjenju, pozdravim i odlučim potražiti ulaz u Zapovjedništvo obrane grada, referiram Runtiću, raspitujući se o odvijanju života u gradu i načinu na koji rade domaći novinari. Objasnio mi je kako njegove izvještaje čitaju spikeri u svim vijestima na Hrvatskom radiju i na Hrvatskoj televiziji i kako

je potrebno da jedinstveno djelujemo, jer ćemo lakše provjeriti podatke i brže doći do informacija.

Dugo je taj razgovor trajao, a kada smo izašli ispratio me zabrinutim očinskim pogledom, osluškujući daleke detonacije. Imamo informacije da su takozvana JNA i četnici u rasulu ovih dana, na Vinkovce ne bi trebalo biti jačih napada, iako nikad ne znaš. Budi oprezna, najsigurnije je ići pješice - mahne mi i krene kući. Još mi dodaje da je tzv. JNA prebacila glavni napad na desnu obalu Bosute.

Bogu hvala na ovome čovjeku, pomislim. Po agenciji za koju je danonoćno radio kao prvi dopisnik iz istočne Slavonije, u mjesecima koji su uslijedili Davor Runtić dobio je ekspresno ratno ime, HINA. Nosio ga je po terenu kao najveći orden i do kraja velikosrpske agresije napisao na tisuće izvještaja. Nikad neću zaboraviti taj svečani osmijeh, kad mi je 2. siječnja 1992. u 17 sati emitiran prvi izvještaj na Hrvatskom radiju. Naše prijateljstvo, dok su nas teme katkad vodile i u posve različitim smjerovima, traje do danas. A zadivljujuća priča o ratnoj Slavoniji utemeljena na činjenicama i izbrušena detaljima do kojih je tijekom tri desetljeća istraživanja došao Davor Runtić i opisao ih u više od četrdeset dosad objavljenih knjiga - čeka nove istraživače moderne hrvatske povijesti. Narod koji bi zaboravio, ne zaboravimo - ponovio bi svoje pogreške!

MARIJA PETRINOVIĆ

Novinar Hrvatskog radija
radio Zagreb

U Vukovaru, 27. srpnja 2023, godine

Davor Runtić piše o događajima i ljudima u Domovinskom ratu. I mnogi drugi pišu o Domovinskom ratu. Pišu svakojako, često prilagođavajući događaje i okolnosti, naknadnom pameću „novoj istini“, kako bi sebe ili svoje interese stavili u prvi plan, prisvajajući sebi lovorike slave, premda su u dato vrijeme i u datom događanju bili negdje na margini događanja, ili čak i nisu bili tamo o čemu „kao svjedoče“.

No, Davor Runtić piše bitno drugačije. O nekim događajima piše iz prve ruke, kao neposredni kroničar, kao ratni izvijestitelj HINE, kao suradnik zapovjednika Mile Dedakovića Jastreba i Vinka Vrbanca, te kao pomoćnik zapovjednika 109. brigade i 11. Domobranske pukovnije za IPD.

O nekim događajima piše prenošenjem svojih osobnih razgovora i neposrednih iskazivanja sudionika ratnih događanja bilo na bojišnici, bilo sudionika i zatočenika neprijateljskih logora, bilo sudionika iz raznih drugih mjesta, okolnosti i događanja, sudionika i pripadnika kakvih ustroja koji su u logističkoj potpori braniteljima u Domovinskom ratu, odnosno koji su logistička sastavnica obrane u Domovinskom ratu.

Piše tako da u prikladnoj prigodi aktualne događaje poredbeno komparira sa svojim životnim putom od rođenja do danas, uvezujući iskustva prošlosti i aktualnog vremena.

U svim situacijama svog pisanja, Davor Runtić, dakle u pisanju o bilo kojoj prigodi i događanjima, uvijek koristi neposredne sudionike i neposredne dokumente kojima se dokumentiraju činjenice o kojima piše i koje iznosi ili o kojima svjedoče njegovi sugovornici.

No, još je jedna značajka i odrednica pisanja Davora Runtića. Neumorno pisanje o 1990. – 1991. godini i o događajima koji su obilježili i omeđili baš te dane početka obrane i stajanje na branik hrvatskih branitelja, u tim prvim danima Domovinskog rata, uvijek se provlače kroz sva gradiva koja Davor Runtić iznosi u svojim zapisima.

Ako bi pokušali dati jedan zajednički nazivnik svekolikom spisateljskom opusu Davora Runtića, to bi svakako moglo biti motrište da pero Davora Runtića stoji na prvoj crti obrane Hrvatske u vremenima 1990. – 1991., da ne dopušta minoriziranje i relativizaciju značaja obrane i stvaranja države baš u tom vremenu, jer to je vrijeme temelj, to je vrijeme na koje se nadograđuje sve nakon toga, svi događaji i sve posljedice, zaključno s Olujom.

No dug je bio put do Oluje. Oluja je kruna. No, za krunu je trebalo prolići potoke zlatne krvi i položiti bezbrojne bisere života kroz prethodno vrijeme od 1990. - 1991. do 1995., da bi se krunu moglo iskovati u veličanstvenom sjaju kojim danas blista.

Davor Runtić piše i o svim bojištima, ne dajući nijednom bojištu posebno diferenciranu važnost, već dajući svakom bojištu ponaosob najveću važnost. A svako to bojište ponaosob, čine mozaik jedne velike cjeline, cjeline stvaranja i obrane neovisne Hrvatske.

Davor Runtić piše o svekolikim sudionicima, braniteljima na raznim mjestima, u raznim bitkama, u raznom okolinostima i događajima, također ne dajući nijednom od njih posebno diferenciranu važnost, već dajući svakome od njih ponaosob najveću i najznačajniju ulogu kotačića u velikom stroju obrane, ulogu kamenčića u mozaiku obrane i stvaranja neovisne Hrvatske.

Kod Davora Runtića ne postoji velik, veći, najveći. Kod Davora Runtića je svatko na svom mjestu i vremenu najveći, najznačajniji, nezamjenjivi i ključni kamenčić koji čine cjelinu. Svi sudionici

Domovinskog rata i svi događaji Domovinskog rata se prožimaju, međusobno su uvezani, međuzavisni i uvezani u cjelinu, koja cjelina bi bez bilo kojeg od njih, bilo pojedinog branitelja, bilo pojedinog događaja, bila nepotpuna i krnja.

Pisanje Davora Runtića, na način, u opsegu i opusu kako on to radi kroz svoje knjige, pa i u ovoj koju danas prezentira, pa i ovoj koje će uskoro biti objavljena, stvara branu i prepreku prekrajanju realnih povijesnih događanja u Domovinskom ratu.

Ovakvo pisanje je brana manipulacijama i raznim „istinama“ kojima se prekraja značaj i uloga branitelja u Domovinskom ratu, ovo pisanje je prepreka relativiziranju značaja branitelja i Domovinskog rata, prepreka marginalizaciji tih ključnih događaja u prvim danima. Ono je i prepreka marginalizaciji tih prvih, malobrojnih branitelja koji su stajali na prvoj crti, na prvoj čuki, u prvom rovu i u prvom zapovjedništvu tog vremena, 1990. – 1991. godine.

Kroz ovakvo pisanje, Davor Runtić, nastoji otvoriti pogled na horizont hrvatskim braniteljima iz prvih dana i kasnije, svima onima koji su stajali na prvoj crti, na prvoj čuki, u prvom rovu i u prvom zapovjedništvu tog vremena. Otvara im pogled na bezvremenski značaj njihove žrtve, kako ne bi podlegli osjećaju malodušnosti uslijed stigmatiziranja, omalovažavanja, etiketiranja nevrijednima, kako ne bi osjećali nelagodu zato što su branitelji, a što im se u ovom poratnom vremenu često nameće.

Ovakvo pisanje je prepreka pojavama u društvu kojima se branitelje proglašava teretom društva i radi čega su se mnogi i slomili pod tim teretom.

Spisateljski opus Davora Runtića predstavlja mozaik tisuća riječi, tisuća ljudi, tisuća događaja kroz koje se održava vječni plamen zahvale, zasluga i plamen slobode upaljen u Domovinskom ratu. Ovaj opus predstavlja najblještavije svjetlo koje obasjava veličanstvene branitelje, veličanstvene bitke i događaje u obrani i stvaranju neovisne Hrvatske u Domovinskom ratu.

mr.sc. GORAN GRGURIČIN,
ratni pomoćnik načelnika PU Šibenske
u vrijeme Rujanskog rata i obrane Šibenika,
Glavni policijski savjetnik

U KNINU, 4. kolovoza 2023. godine
U Narodnoj knjižnici,
na predstavljanju Trilogije DAVORA RUNTIĆA
ISTOČNO SLAVONSKA RATNA KRONIKA:
VUKOVAR – VINKOVCI, 1991. - 1998.